

Рецензія
доктора економічних наук, професора
Божкової Вікторії Вікторівни
на дисертацію Івченко Юлії Анатоліївни на тему
«Забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації», подану на здобуття ступеня
доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка

Актуальність теми наукового дослідження зумовлена тим, що дисерантка порушує надзвичайно важливу проблематику інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах постконфліктної трансформації. У сучасних умовах господарювання вітчизняним підприємствам необхідно відновити стабільність та спрямовувати зусилля на економічне зростання на засадах випереджаючого розвитку, що можливе завдяки впровадженню інновацій, залученню інвестицій, використанню нових інструментів управління. Однак такі трансформації є досить складними через ризики і невизначеність впливу глобалізованого зовнішнього середовища, безпекові аспекти, а також через обмеженість ресурсів. Загалом забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств у постконфліктний період є досить складним завданням, але водночас це може стати ключовим елементом відновлення та подальшого розвитку вітчизняних суб'єктів підприємництва й економіки в цілому. У цьому контексті актуальність рецензованого дослідження Івченко Ю.А. на тему: «Забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації» не викликає сумнівів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Дисертаційна робота відповідає основним положенням «Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України» (Постанова ВРУ від 13.07.1999 р. № 916-XIV), «Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» (Розпорядження КМУ від 10.07.2019 р. № 526-р) та є складовою частиною комплексного дослідження кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка на тему «Інноваційні стратегії управління бізнес-процесами суб'єктів підприємництва» (д/р № 0121U109191), у межах якої авторкою представлено розроблену модель забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Грунтовний аналіз дисертаційної роботи виявив, що дослідження окресленої проблеми є цілісним, системним і повним, оскільки авторкою удосконалено теоретико-методичний підхід до оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації, який крім оцінювання ресурсів включає оцінку здатності і можливостей суб'єкта підприємництва до провадження інноваційно-інвестиційної діяльності, а також ризиків, що дозволяє більш точно оцінити потенціал та сформулювати пропозиції щодо його використання. Також здобувачкою удосконалено класифікацію інноваційно-інвестиційних ризиків підприємства шляхом розширення класифікаційних ознак на основі уточнення ризиків періоду постконфліктних трансформацій, що дозволяє враховувати нові види ризиків які виникають в соціо-політико-економічному середовищі та в цілому підвищити якість аналітичної діяльності підприємства.

Здобувачкою запропоновано розширити науково-методичні підходи до ідентифікації елементів системи забезпечення економічної безпеки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в частині розмежування управлінських рішень на функціональні та змістовні реакції та їх деталізації в контексті дій у ризикових ситуаціях, що дозволяє посилити економічну й інформаційну складові, обґрунтовано управляти ризиками, нарощувати власну наукову діяльність.

Нові факти, одержані здобувачем. Задля досягнення поставленої мети Івченко Ю.А. визначає і розв'язує конкретні науково-дослідницькі завдання в межах обраної проблематики.

Наукова новизна рецензованого дослідження є беззаперечною, оскільки авторкою запропоновано модель забезпечення інноваційно-інвестиційного

потенціалу підприємства, яка передбачає імплементацію новітніх організаційних структур управління, бізнес-процесів, підходів до оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу, механізму забезпечення, заходів з посилення економічної безпеки у практику підприємницької діяльності.

В роботі представлено удосконалений теоретико-методичний підхід до формування системи цілей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства, який дозволяє деталізувати управлінські рішення і дії на стратегічному, тактичному й операційному рівнях та конкретизувати тактичні функціональні цілі у розрізі фінансової, виробничої, маркетингової сфер, сфери управління персоналом та сфери інформаційно-технічного забезпечення.

Здобувачкою конкретизовано визначення структурно-логічної сутності дефініції «інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства», під яким запропоновано розуміти складну динамічну систему взаємопов'язаних елементів (ідей, задумів, новацій, нових знань, ресурсів, факторів, умов, результатів тощо), яка визначає рівень здатності підприємства здійснювати інноваційну та інвестиційну діяльність в умовах, визначених можливостями зовнішнього і внутрішнього середовища, що дозволяє враховувати при оцінюванні інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства ідеї, задуми, новації, нові знання тощо; детерміновані можливості, які є відмінними для різних ринків, різних періодів тощо та конкретизувати рівень здатності здійснювати таку діяльність.

Також авторкою удосконалено визначення структурно-логічної сутності дефініції «організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації», під яким запропоновано розуміти таку систему фінансових, технологічних та організаційних рішень, принципів, форм, методів, підходів і органів управління, які дозволяють здійснювати ефективний вплив на інноваційні та інвестиційні бізнес-процеси підприємства. Таке уточнення дозволяє включати у систему економічних та організаційних зв'язків принципово нові технологічні рішення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях.

Наукові положення і висновки, представлені у дисертаційній роботі, є обґрунтованими і доведеними. Цілком релевантними вважаємо застосовані методи наукового пошуку, а саме: узагальнення, синтезу, статистичного аналізу, логічного аналізу, систематизації, компаративно-декомпозиційного аналізу, системно-структурного аналізу, абстрактно-логічного аналізу, економіко-математичного моделювання.

Вагомими є оприлюднення та апробація результатів дисертаційного дослідження на міжнародних науково-практичних конференціях: «Технологія-2016» (м. Сєвєродонецьк, 2016 р.), «Проблеми та перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 2016 р), «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання» (м. Одеса, 2017 р.), «Децентралізація публічного адміністрування в умовах інтеграції України до Європейської спільноти: проблеми та перспективи» (м. Сєвєродонецьк, 2017 р.), «Національні особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки» (м. Дніпро, 2019 р.), «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» (м. Сєвєродонецьк, 2022 р.).

Значення для науки і практики отриманих результатів. Дисертаційна робота Івченко Ю.А. містить раніше незахищенні положення, обґрунтовані в ній результати розв'язують актуальне завдання поглиблення теоретико-методичних положень та визначення практичних підходів до забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств в умовах постконфліктної трансформації.

Практичне значення одержаних результатів дослідження визначається можливістю використання представлених положень, висновків і рекомендацій для удосконалення бізнес-моделі діяльності вітчизняних підприємств, конкретизації системи цілей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, імплементації нових бізнес-процесів та розширення заходів з посилення їх економічної безпеки.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. На позитивну оцінку заслуговує ступніть обґрунтованості наукових положень та висновків. Їхня достовірність та новизна підтверджуються конкретним змістом та результатами дослідження. У вступі дисертаційної роботи чітко окреслено науковий апарат дослідження, мета і завдання узгоджені зі структурою та висновками роботи. Загальні висновки є вмотивованими, ґрунтуються на результатах, викладених послідовно в трьох розділах дисертаційної роботи, розкривають зміст проведеного дослідження й узгоджуються з окресленими у вступі завданнями. Означене засвідчує той факт, що мета дослідження досягнута. Додатки суттєво доповнюють основний зміст дисертациї.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертациї. У цілому позитивно оцінюючи здобутки дисерантки, вважаю за доцільне висловити в дискусійному плані деякі зауваження та побажання:

1. Доцільно було визначити пріоритети (галузеві, організаційні тощо) інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в умовах постконфліктної трансформації.
2. У представленаому в роботі організаційно-економічному механізмі управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації (рис. 3.3) не вказано змістовне наповнення переходів між блоками механізму.
3. У формалізованій моделі забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства (рис. 3.4) наведення видів аналізу є досить дискусійним, оскільки окремі елементи вказаних видів перетинаються.

Повнота викладення матеріалу дисертациї в наукових публікаціях.

Основні наукові положення дисертації опубліковані у 20 наукових працях, зокрема: 1 колективній монографії, 11 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 статті у фаховому виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus, 1 статті у виданні інших держав, яке входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 6 публікаціях у збірниках тез доповідей конференцій. Аналіз наукових робіт здобувачки, зазначених у списку

опублікованих праць за темою дисертації, дає можливість стверджувати, що представлені роботи повною мірою відображають основні положення та висновки дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам. Дисертація Івченко Ю.А. є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення.

Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну і пройшли достатню апробацію. Зміст роботи повністю відповідає спеціальності 051 Економіка.

Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Івченко Юлії Анатоліївни «Забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації» є самостійним завершеним дослідженням, що відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка Івченко Юлія Анатоліївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент:

завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка,
доктор економічних наук, професор

Вікторія БОЖКОВА

